

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 4 września 2014 r.*

Odesłanie prejudycjalne — Współpraca sądowa w sprawach cywilnych — Rozporządzenie (WE) nr 1346/2000 — Artykuł 3 ust. 1 — Pojęcie „powództwa wytaczanego na podstawie postępowania upadłościowego i ściśle związanego z takim postępowaniem” — Rozporządzenie (WE) nr 44/2001 — Artykuł 1 ust. 2 lit. b) — Pojęcie „upadłości” — Wytoczone przez syndyka powództwo o zapłatę należności — Wierzytelność z tytułu międzynarodowego przewozu towarów — Relacje między rozporządzeniami nr 1346/2000 i 44/2001 a Konwencją o umowie międzynarodowego przewozu drogowego towarów (CMR)

W sprawie C-157/13

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Litwa) postanowieniem z dnia 20 marca 2013 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 26 marca 2013 r., w postępowaniu:

Nickel & Goeldner Spedition GmbH

przeciwko

„Kintra” UAB,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: A. Tizzano, prezes izby, A. Borg Barthet, E. Levits, M. Berger (sprawozdawca) i S. Rodin, sędziowie,

rzecznik generalny: N. Jääskinen,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Nickel & Goeldner Spedition GmbH przez F. Heemanna, advokatas,
- w imieniu „Kintra” UAB przez V. Onačka, advokatas,
- w imieniu rządu litewskiego przez D. Kriauciūnasa oraz G. Taluntytę, działających w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: litewski.

- w imieniu rządu niemieckiego przez T. Henzego, J. Möllera oraz J. Kemper, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu szwajcarskiego przez M. Jametti, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez A. Steiblytę oraz M. Wilderspina, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po zapoznaniu się ze stanowiskiem rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 3 ust. 1 i art. 44 ust. 3 rozporządzenia Rady (WE) nr 1346/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie postępowania upadłościowego (Dz.U. L 160, s. 1) oraz art. 1 ust. 2 lit. b) i art. 71 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 2001, L 12, s. 1).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między Nickel & Goeldner Spedition GmbH (zwaną dalej „Nickel & Goeldner Spedition”), spółką prawa niemieckiego a „Kintra” UAB (zwaną dalej „Kintrą”), spółką prawa litewskiego postawioną w stan likwidacji, w przedmiocie zapłaty, tytułem głównym, kwoty 194 077,76 litów litewskich (LTL) należnej z tytułu usług międzynarodowego przewozu towarów.

Ramy prawne

Rozporządzenie nr 1346/2000

- 3 Zgodnie z motywem 6 rozporządzenie nr 1346/2000 ogranicza się do „przepisów dotyczących właściwości dla wszczynania postępowań upadłościowych oraz wydawania orzeczeń bezpośrednio na podstawie postępowań upadłościowych i ściśle związanych z takimi postępowaniami”.
- 4 Artykuł 3 ust. 1 tego rozporządzenia, dotyczący jurysdykcji międzynarodowej, ustanawia następującą podstawową zasadę ustalania jurysdykcji:

„Sądy państwa członkowskiego, na terytorium którego znajduje się główny ośrodek podstawowej działalności dłużnika, są właściwe dla wszczęcia postępowania upadłościowego. W przypadku spółek i osób prawnych domniemywa się, że głównym ośrodkiem ich podstawowej działalności jest siedziba określona w statucie, chyba że zostanie przeprowadzony dowód przeciwny”.

- 5 Artykuł 44 ust. 3 lit. a) tego rozporządzenia przewiduje:

„Niniejszego rozporządzenia nie stosuje się:

- a) w każdym państwie członkowskim w zakresie, w jakim jest ono sprzeczne z zobowiązaniami w sprawach dotyczących upadłości wynikającymi z innych umów, które państwo to zawarło przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia z jednym lub z kilkoma państwami trzecimi”.

Rozporządzenie nr 44/2001

6 Zgodnie z brzmieniem motywu 7 rozporządzenia nr 44/2001 „[p]rzedmiotowy zakres zastosowania niniejszego rozporządzenia powinien rozciągać się, pominiawszy kilka dokładnie określonych dziedzin prawa, na zasadniczą część prawa cywilnego i handlowego”.

7 Artykuł 1 tego rozporządzenia w następujący sposób określa zakres jego zastosowania:

„1. Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie w sprawach cywilnych i handlowych, niezależnie od rodzaju sądu. Nie obejmuje ono w szczególności spraw podatkowych, celnych i administracyjnych.

2. Niniejszego rozporządzenia nie stosuje się do:

[...]

b) upadłości, układow i innych podobnych postępowań;

[...]”.

8 W odniesieniu do reguł ustalania właściwości art. 2 ust. 1 tego rozporządzenia ustanawia następującą podstawową zasadę:

„Z zastrzeżeniem przepisów niniejszego rozporządzenia osoby mające miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego mogą być pozywane, niezależnie od ich obywatelstwa, przed sądy tego państwa członkowskiego”.

9 W zakresie postępowań mających za przedmiot umowy lub roszczenia wynikające z umów art. 5 pkt 1 tego rozporządzenia przewiduje szczególną regułę sformułowaną w sposób następujący:

„Osoba, która ma miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego, może być pozwana w innym państwie członkowskim:

1) a) jeżeli przedmiotem postępowania jest umowa lub roszczenia wynikające z umowy – przed sąd miejsca, gdzie zobowiązanie zostało wykonane albo miało być wykonane;

b) w rozumieniu niniejszego przepisu – i o ile co innego nie zostało uzgodnione – miejscem wykonania zobowiązania jest:

— w przypadku sprzedaży rzeczy ruchomych – miejsce w państwie członkowskim, w którym rzeczy te zgodnie z umową zostały dostarczone albo miały zostać dostarczone;

— w przypadku świadczenia usług – miejsce w państwie członkowskim, w którym usługi zgodnie z umową były świadczone albo miały być świadczone;

c) jeśli lit. b) nie ma zastosowania, wówczas stosuje się lit. a)”.

10 Artykuł 71 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001, który odnosi się do stosunku do konwencji dotyczących spraw szczególnych (dalej zwanych „konwencjami szczególnymi”), których stronami są państwa członkowskie, stanowi:

„Niniejsze rozporządzenie nie narusza konwencji, których państwa członkowskie są stronami i które w sprawach szczególnych regulują jurysdykcję, uznawanie lub wykonywanie orzeczeń”.

CMR

- 11 Konwencja o umowie międzynarodowego przewozu drogowego towarów, sporządzona w Genewie w dniu 19 maja 1956 r., zmieniona protokołem sporządzonym w Genewie w dniu 5 lipca 1978 r. (zwana dalej „CMR”), stosownie do swojego art. 1 ust. 1 ma zastosowanie „do wszelkiej umowy o zarobkowy przewóz drogowy towarów pojazdami, niezależnie od miejsca zamieszkania i przynależności państwowej stron, jeżeli miejsce przyjęcia przesyłki do przewozu i miejsca przewidziane dla jej dostawy [...] znajdują się w dwóch różnych krajach, z których przynajmniej jeden jest krajem umawiającym się”.
- 12 CMR została wynegocjowana w ramach Europejskiej Komisji Gospodarczej Organizacji Narodów Zjednoczonych. Do CMR przystąpiło ponad 50 państw, a wśród nich Republika Litewska, Republika Federalna Niemiec i Republika Francuska.
- 13 Zgodnie z art. 31 ust. 1 CMR:
„We wszystkich sporach, które wynikają z przewozów podlegających niniejszej konwencji, powód może wnosić sprawę do sądów umawiających się krajów, określonych przez strony w drodze wspólnego porozumienia, a ponadto do sądów kraju, na którego obszarze:
 - a) pozwany ma stałe miejsce zamieszkania, główną siedzibę lub filię albo agencję, za której pośrednictwem zawarto umowę o przewóz; albo
 - b) znajduje się miejsce przejścia towaru do przewozu lub miejsce jego dostawy,i nie może wnosić sprawy do innych sądów”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 14 W dniu 28 maja 2009 r. Vilniaus apygardos teismas (sąd okręgowy w Wilnie) wszczął postępowanie upadłościowe wobec Kintry, której statutowa siedziba położona jest na Litwie.
- 15 Syndyk masy upadłości Kintry wystąpił do Vilniaus apygardos teismas o wydanie wobec Nickel & Goeldner Spedition, której statutowa siedziba położona jest w Niemczech, nakazu zapłaty, tytułem głównym, kwoty 194 077,76 LTL należnej z tytułu usług międzynarodowego przewozu towarów wykonanych przez Kintrę na rzecz Nickel & Goeldner Spedition między innymi we Francji i w Niemczech.
- 16 Zdaniem syndyka Kintry właściwość Vilniaus apygardos teismas opiera się na art. 14 ust. 3 Įmonių bankroto įstatymas (litewskiej ustawy „Prawo o upadłości przedsiębiorstw”). Nickel & Goeldner Spedition zakwestionowała tę właściwość, podnosząc, że spór należy do zakresu zastosowania art. 31 CMR i rozporządzenia nr 44/2001.
- 17 Wyrokiem z dnia 29 sierpnia 2011 r. Vilniaus apygardos teismas uwzględnił powództwo syndyka Kintry, uznawszy, że właściwość tego sądu wynika z przepisów Įmonių bankroto įstatymas i przepisów rozporządzenia nr 1346/2000.
- 18 Orzeczeniem z dnia 6 czerwca 2012 r. Lietuvos apeliacinis teismas (sąd apelacyjny Litwy) utrzymał w mocy wyrok sądu pierwszej instancji. Uznał on, że spór jest objęty wyjątkiem dla spraw dotyczących upadłości przewidzianym w art. 1 ust. 2 lit. b) rozporządzenia nr 44/2001 i że sąd właściwy do jego rozpoznania należy określić zgodnie z art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 1346/2009 i przepisami Įmonių bankroto įstatymas.

19 Rozpatrujący skargę Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (sąd najwyższy Litwy) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

- „1) W przypadku wytoczenia powództwa przez syndyka masy upadłości, działającego w interesie ogółu wierzycieli przedsiębiorstwa i zmierzającego do przywrócenia wypłacalności przedsiębiorstwa i powiększenia wartości aktywów przedsiębiorstwa w upadłości, tak by roszczenia wierzycieli zostały zaspokojone w możliwie największej liczbie – podczas gdy, co należy odnotować, do tego samego rezultatu zmierzają przykładowo powództwa syndyka masy upadłości o uznanie czynności za bezskuteczną (skarga pauliańska), które zostały uznane za ściśle związane z postępowaniem upadłościowym – i zważywszy na fakt, że w niniejszej sprawie żądanie zapłaty należności za wykonany międzynarodowy przewóz towarów jest oparte na [...] CMR i litewskim kodeksie cywilnym (ogólnych przepisach prawa cywilnego) – czy powództwo takie należy uznać za ściśle związane (związkiem bezpośrednim) z postępowaniem upadłościowym skarżącej, czy właściwość do jego rozpoznania należy określać na zasadach rozporządzenia nr 1346/2000 i czy mieści się ono w zakresie wyjątku od zastosowania rozporządzenia nr 44/2001?
- 2) W razie udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze, Lietuvos aukščiausiasis teismas wnosi do Trybunału o wyjaśnienie, czy jeżeli sporne zobowiązanie (zobowiązanie strony pozwanej, oparte na niewłaściwym wykonaniu jej zobowiązań umownych, do zapłaty na rzecz skarżącej będącej w upadłości należności i odsetek za zwłokę z tytułu międzynarodowego przewozu towarów) powstało przed wszczęciem wobec skarżącej postępowania upadłościowego, zastosowanie znajduje art. 44 ust. 3 lit. a) rozporządzenia nr 1346/2000, a na jego podstawie rozporządzenie to nie stosuje się, ponieważ właściwość do rozpoznania sprawy określa się zgodnie z art. 31 [...] CMR, jako z postanowieniem konwencji szczególnej?
- 3) W razie udzielenia odpowiedzi przeczącej na pytanie pierwsze i ujęcia rozpatrywanego sporu w zakresie zastosowania rozporządzenia nr 44/2001 Lietuvos aukščiausiasis teismas wnosi do Trybunału o wyjaśnienie, czy w niniejszym przypadku należy przyjąć, że zważywszy na to, iż art. 31 ust. 1 [...] CMR i art. 2 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001 nie stoją z sobą w sprzeczności, wskutek ujęcia spornych stosunków prawnych w zakresie [...] CMR (konwencji szczególnej) należy w celu określenia, sądy którego państwa członkowskiego są właściwe do rozpoznania rozpatrywanego powództwa, zastosować reguły prawne zawarte w art. 31 [...] CMR, o ile reguły prawne zawarte w art. 31 ust. 1 [...] CMR nie prowadzą do rezultatów mniej korzystnych dla należytego funkcjonowania rynku wewnętrznego i są wystarczająco jasne i precyzyjne?”

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

- 20 Przez swoje pierwsze pytanie sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy powództwo o zapłatę należności z tytułu wykonania usług przewozu, wytoczone przez syndyka przedsiębiorstwa w upadłości, wyznaczonego w ramach postępowania upadłościowego wszczętego w państwie członkowskim i skierowane przeciwko podmiotowi, na rzecz którego usługi te zostały wykonane, mającemu siedzibę w innym państwie członkowskim, wchodzi w zakres zastosowania rozporządzenia nr 1346/2000, czy też rozporządzenia nr 44/2001.
- 21 W tym względzie należy przypomnieć, że opierając się w szczególności na materiałach przygotowawczych odnoszących się do Konwencji z dnia 27 września 1968 r. o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 1972, L 299, s. 32), która została zastąpiona rozporządzeniem nr 44/2001, Trybunał orzekł, że to ostatnie rozporządzenie i rozporządzenie nr 1346/2000 należy wyklądać w taki sposób, by uniknąć wszelkiego nakładania się zakresów ustanowionych tymi aktami przepisów oraz wszelkich luk prawnych. Zatem powództwa

wyłączone z zakresu zastosowania rozporządzenia nr 44/2001 na podstawie jego art. 1 ust. 2 lit. b) jako dotyczące „upadłości, układow i innych podobnych postępowań” należą do zakresu zastosowania rozporządzenia nr 1346/2000. Symetrycznie powództwa niewchodzące w zakres zastosowania art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 1346/2000 należą do zakresu zastosowania rozporządzenia nr 44/2001 (wyrok F-Tex, C-213/10, EU:C:2012:215, pkt 21, 29, 48).

- 22 Trybunał wyjaśnił również, że jak wskazuje w szczególności motyw 7 rozporządzenia nr 44/2001, zamiarem prawodawcy unijnego jest przyjęcie szerokiego pojęcia „spraw cywilnych i handlowych” zawartego w art. 1 ust. 1 tego rozporządzenia i w rezultacie szerokiego zakresu jego zastosowania. Natomiast zakres zastosowania rozporządzenia nr 1346/2000, zgodnie z jego motywem 6, nie powinien podlegać szerokiej wykładni (wyrok German Graphics Graphische Maschinen, C-292/08, EU:C:2009:544, pkt 23–25).
- 23 Stosując te zasady, Trybunał orzekł, że jedynie powództwa wytaczane bezpośrednio na podstawie postępowania upadłościowego i ściśle z nim związane są wyłączone z zakresu zastosowania rozporządzenia nr 44/2001. W konsekwencji jedynie te powództwa wchodzą w zakres zastosowania rozporządzenia nr 1346/2000 (wyrok F-Tex, EU:C:2012:215, pkt 23, 29 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 24 Stosując to rozróżnienie, Trybunał orzekł, że powództwo odszkodowawcze o wykonanie zobowiązań niewypłacalnej osoby prawnej, które w prawie francuskim syndyk może wytoczyć przeciwko osobom zarządzającym tą osobą w celu pociągnięcia ich do odpowiedzialności, należy uznać za powództwo wytaczane bezpośrednio na podstawie postępowania upadłościowego i ściśle z nim związane. Do wniosku tego Trybunał doszedł zasadniczo w oparciu o stwierdzenie, że podstawę prawną tego powództwa stanowią przepisy będące odstępstwem od zasad ogólnych prawa cywilnego (w zakresie Konwencji z dnia 27 września 1968 r. o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych zob. wyrok Gourdain, 133/78, EU:C:1979:49, pkt 4–6). Trybunał podobnie ocenił powództwo o uznanie za bezskuteczną czynności prawnej, które w prawie niemieckim może wytoczyć syndyk w celu zaskarżenia czynności dokonanych przed wszczęciem postępowania upadłościowego i z pokrzywdzeniem wierzycieli. W tym kontekście Trybunał wskazał, że podstawą prawną powództwa były przepisy krajowe dotyczące procedur upadłościowych (wyrok Seagon, C-339/07, EU:C:2009:83, pkt 16).
- 25 Odmienne Trybunał orzekł, że powództwo wytoczone przeciwko syndykowi na podstawie klauzuli zastrzeżenia prawa własności nie wykazuje dostatecznie bezpośredniego i dostatecznie ścisłego związku z postępowaniem upadłościowym ze względu na to, że kwestia prawna podniesiona w tym powództwie jest zasadniczo niezależna od wszczęcia postępowania upadłościowego (wyrok German Graphics Graphische Maschinen, EU:C:2009:544, pkt 30, 31). Podobnie powództwo wytoczone przez powoda na podstawie zawartej z syndykiem umowy cesji wierzytelności, dotyczące przyznanego syndykowi przez niemieckie prawo upadłościowe roszczenia o uznanie czynności za bezskuteczną, zostało uznane za niezwiązane ściśle z postępowaniem upadłościowym. Trybunał wskazał w tym względzie, że dochodzenie roszczeń z tytułu wierzytelności nabytych przez cesjonariusza podlegało innym normom niż te, które mają zastosowanie w postępowaniu upadłościowym (wyrok F-Tex, EU:C:2012:215, pkt 41, 42).
- 26 Z orzecznictwa tego wynika, że w swojej ocenie Trybunał wziął wprawdzie pod uwagę fakt, że w ramach postępowania upadłościowego wytaczane były różnego rodzaju rozpatrywane przezeń powództwa, jednak miał szczególnie na względzie potrzebę ustalenia w każdym przypadku, czy rozpatrywane powództwo brało swój początek w przepisach postępowania upadłościowego, czy też w przepisach innych.

- 27 Wynika z tego, że rozstrzygającym kryterium przyjętym przez Trybunał w celu zidentyfikowania dziedziny, do której należy powództwo, nie są ramy procesowe, w które wpisuje się to powództwo, lecz jego podstawa prawna. Zgodnie z tym podejściem należy badać, czy źródłem uprawnienia lub obowiązku, który służy jako podstawa powództwa, są przepisy wspólne prawa cywilnego i handlowego, czy też przepisy stanowiące od nich odstępstwo, szczególne dla postępowań upadłościowych.
- 28 W sprawie w postępowaniu głównym jest oczywiste, że sporne powództwo stanowi powództwo o zapłatę należności z tytułu świadczenia usług w wykonaniu umowy przewozu. Powództwo to mogłoby zostać wytoczone przez samego wierzyciela zanim nie stracił do tego legitymacji w wyniku wszczęcia wobec niego postępowania upadłościowego, a w takim przypadku podlegałoby ono regułom ustalania jurysdykcji mającym zastosowanie w sprawach cywilnych i handlowych.
- 29 Fakt, że po wszczęciu postępowania upadłościowego wobec świadczącego usługi powództwo o zapłatę jest wytaczane przez syndyka wyznaczonego w ramach tego postępowania i że ten ostatni działa w interesie wierzycieli, nie zmienia w sposób istotny charakter powoływanej wierzytelności, która co do zasady pozostaje poddana niezmiennym regułom prawnym.
- 30 Należy zatem stwierdzić, że powództwo sporne w postępowaniu głównym nie wykazuje bezpośredniego związku ze wszczętym wobec powoda postępowaniem upadłościowym.
- 31 Wynika z tego – bez konieczności badania, czy powództwo jest ściśle związane z postępowaniem upadłościowym – że należy uznać, iż powództwo to nie wchodzi w zakres zastosowania art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 1346/2000 i – symetrycznie – że nie dotyczy ono upadłości w rozumieniu art. 1 ust. 2 lit. b) rozporządzenia nr 44/2001.
- 32 W konsekwencji na pytanie pierwsze trzeba odpowiedzieć, że art. 1 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001 należy interpretować w ten sposób, iż do zakresu pojęcia „spraw cywilnych i handlowych” w rozumieniu tego przepisu należy powództwo o zapłatę należności z tytułu świadczenia usług przewozu, wytoczone przez syndyka przedsiębiorstwa w upadłości wyznaczonego w ramach postępowania upadłościowego wszczętego w państwie członkowskim i skierowane przeciwko podmiotowi, na rzecz którego usługi te zostały wykonane, mającemu siedzibę w innym państwie członkowskim.

W przedmiocie pytania drugiego

- 33 Pytanie drugie zostało zadane w oparciu o założenie, że spór w postępowaniu głównym należy do zakresu zastosowania rozporządzenia nr 1346/2000.
- 34 W świetle odpowiedzi udzielonej na pytanie pierwsze nie ma potrzeby udzielania odpowiedzi na to pytanie.

W przedmiocie pytania trzeciego

- 35 Przez pytanie trzecie sąd zmierza do ustalenia, czy jeżeli spór należy do zakresu zastosowania zarówno rozporządzenia nr 44/2001, jak i CMR, państwo członkowskie może zgodnie z art. 71 ust. 1 tego rozporządzenia stosować reguły ustalania jurysdykcji przewidziane przez CMR, a nie reguły określone przez to rozporządzenie.
- 36 Chociaż z odpowiedzi na pytanie pierwsze wynika, że spór w postępowaniu głównym należy do zakresu zastosowania rozporządzenia nr 44/2001, to jednak do sądu odsyłającego – który jako jedyny jest właściwy do dokonania oceny faktów – należy zbadać, czy usługi przewozu, których dotyczy rozpatrywane przez ten sąd żądanie zapłaty, odpowiadają warunkom zastosowania CMR, wymienionym w art. 1 tej konwencji.

- 37 Zakładając, że sąd odsyłający dojdzie do takiego właśnie wniosku, należy przypomnieć, że zgodnie z dokonaną przez Trybunał wykładnią art. 71 rozporządzenia nr 44/2001 skutkiem postanowień dotyczących jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania, przewidzianych w konwencjach szczególnych, których stronami państwa członkowskie były już w momencie wejścia w życie tego rozporządzenia, jest co do zasady odstąpienie od stosowania przepisów rozporządzenia dotyczących tej samej kwestii (wyrok TNT Express Nederland, C-533/08, EU:C:2010:243, pkt 39, 45–48). CMR – konwencja dotycząca umowy międzynarodowego przewozu drogowego towarów, do której Republika Litewska przystąpiła w 1993 r. – jest jedną z konwencji szczególnych, o których mowa w tym przepisie.
- 38 Trybunał wyjaśnił jednakże, że stosowanie w sprawach regulowanych tymi konwencjami reguł w nich przewidzianych nie może naruszać zasad, które leżą u podstaw współpracy sądowej w sprawach cywilnych i handlowych w ramach Unii Europejskiej, takich jak zasady – przywołane w motywach 6, 11, 12 i 15–17 rozporządzenia nr 44/2001 – swobodnego przepływu orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych, przewidywalności sądów właściwych, i tym samym pewności prawa dla stron postępowania, zapewniania prawidłowego przebiegu postępowań, maksymalnego ograniczenia ryzyka równoległych postępowań oraz wzajemnego zaufania do wymiaru sprawiedliwości w ramach Unii [wyroki: TNT Express Nederland, EU:C:2010:243, pkt 49; Nipponkoa Insurance Co. (Europe), C-452/12, EU:C:2013:858, pkt 36].
- 39 W odniesieniu do reguł będących przedmiotem trzeciego pytania, to znaczy reguł ustalania jurysdykcji przewidzianych w art. 31 ust. 1 CMR, z postanowienia tego wynika w szczególności, że pozwala on powodowi wybrać pomiędzy sądami kraju, w którym pozwany ma stałe miejsce zamieszkania, kraju, w którym przyjeżdża towar do przewozu, oraz kraju, w którym przewidziane jest miejsce jego dostawy.
- 40 Ta otwarta dla powoda możliwość wyboru zasadniczo koresponduje z opcją przewidzianą w rozporządzeniu nr 44/2001. W odniesieniu do umów i roszczeń wynikających z umów powód może bowiem na mocy art. 2 ust. 1 i art. 5 pkt 1 tego rozporządzenia wybrać między sądami państwa członkowskiego, w którym pozwany ma miejsce zamieszkania, a sądami miejsca, w którym zobowiązanie stojące u podstaw roszczenia zostało wykonane albo miało zostać wykonane. W zakresie umowy przewozu, która należy do kategorii umów o świadczenie usług (zob. podobnie wyrok Rehder, C-204/08, EU:C:2009:439, pkt 29, 30), miejscem tym jest zgodnie z art. 5 pkt 1 lit. b) tiret drugie tego rozporządzenia państwo członkowskie, w którym zgodnie z umową usługi były świadczone albo miały być świadczone.
- 41 Jakkolwiek art. 5 pkt 1 lit. b) tiret drugie rozporządzenia nr 44/2001, którego brzmienie odnosi się do jednego tylko miejsca wykonania, daje powodowi wybór bardziej ograniczony niż art. 31 ust. 1 CMR, który pozwala mu wybrać między miejscem przyjęcia i miejscem dostawy towaru, to jednak okoliczność ta nie może podważyć zgodności art. 31 ust. 1 CMR z zasadami, na których wspiera się współpraca sądowa w sprawach cywilnych i handlowych w ramach Unii. Trybunał przyznał bowiem w odniesieniu do umów przewozu, że w pewnych sytuacjach powód może mieć wybór między sądami miejsca rozpoczęcia i miejsca zakończenia przewozu. W tym względzie Trybunał podkreślił, że owo przyznane powodowi prawo wyboru nie tylko zapewnia wypełnienie kryterium bliskości, lecz spełnia również wymóg przewidywalności, jako że pozwala zarówno powodowi, jak i pozwanemu na łatwe ustalenie sądów, przed które może zostać wytoczone powództwo. Ponadto uprawnienie to jest zgodne z wymogiem pewności prawa, ponieważ wybór, jakiego może dokonać powód, jest na gruncie art. 5 pkt 1 lit. b) tiret drugie rozporządzenia nr 44/2001 ograniczony do dwóch sądów (wyrok Rehder, EU:C:2009:439, pkt 45).
- 42 Wobec powyższego na pytanie trzecie trzeba odpowiedzieć, że art. 71 rozporządzenia nr 44/2001 należy interpretować w ten sposób, iż jeżeli spór należy do zakresu zastosowania zarówno tego rozporządzenia, jak i CMR, państwo członkowskie może zgodnie z art. 71 ust. 1 tego rozporządzenia stosować reguły ustalania jurysdykcji przewidziane w art. 31 ust. 1 CMR.

W przedmiocie kosztów

- ⁴³ Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

- 1) **Artykuł 1 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych należy interpretować w ten sposób, że do zakresu pojęcia „spraw cywilnych i handlowych” w rozumieniu tego przepisu należy powództwo o zapłatę należności z tytułu świadczenia usług przewozu wytoczone przez syndyka przedsiębiorstwa w upadłości wyznaczonego w ramach postępowania upadłościowego wszczętego w państwie członkowskim i skierowane przeciwko podmiotowi, na rzecz którego usługi te zostały wykonane, mającemu siedzibę w innym państwie członkowskim.**
- 2) **Artykuł 71 rozporządzenia nr 44/2001 należy interpretować w ten sposób, że jeżeli spór należy do zakresu zastosowania zarówno tego rozporządzenia, jak i Konwencji o umowie międzynarodowego przewozu drogowego towarów (CMR), sporządzonej w Genewie w dniu 19 maja 1956 r., zmienionej protokołem sporządzonym w Genewie w dniu 5 lipca 1978 r., państwo członkowskie może zgodnie z art. 71 ust. 1 tego rozporządzenia stosować reguły ustalania jurysdykcji przewidziane w art. 31 ust. 1 tej konwencji.**

Podpisy